

Forfatter: Ingemann, B. S.

Titel: Udrag fra Valdemar Seier

Citation: Ingemann, B. S.: "Valdemar Seier", i Ingemann, B. S.: *Valdemar Seier*, udg. af Marita Akhøj Nielsen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1987, s. 512. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-ingemann02-shoot-idm140036555274672/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Valdemar Seier

tale fri at være, da Ingen er berettiget til at betragte nogen historisk Roman som en historisk Lærebog» (s. 533). Klarest formulerer Ingemann egentlig forholdet mellem fakta og fiktion i sit *Tilbageblik*: »Jeg vidste *hvad* her var skeet i de store Valdemarers Dage; nu saae jeg ogsaa – hvad Krøniken fortaug – *hvorledes* det med sine indre Motiver under særegne Situationer og Omstændigheder udsprang af alle de adspredte, historiske Træk» (s. 45).

Man kan jo nok være lidt skeptisk over for Ingemanns forsikringer om hans respekt for de historiske kendsgerninger efter påvisningen af hans kildebrug. Imidlertid har han nok selv været i god tro. Han vurderede ligesom andre romantikere digteren meget højt, fordi digteren i sin inspiration kan skue den indre sandhed, der er skjult for almindelige, jordbundne sjæle. Og det har formentlig været ham en garanti for, at sandheden var det, han så for sig, og ikke det, en rationelt arbejdende historiker med nøje og flid havde gransket sig frem til.

At den historiske nøjagtighed ikke havde Ingemanns store interesse, illustreres i øvrigt ganske pudsigt af flere af hans tekstrettelser, f.eks. de to sammenhængende ændringer s. 12 og s. 26. Deres baggrund er, at borgerkrigen mellem Svend, Knud og Valdemar sluttede i 1157; ikke desto mindre lod Ingemann oprindeligt den lille Carl af Rise, som i 1204 er ti år, være en søn af en af dem, der faldt i borgerkrigen. I rettelseslisten til 1. udgave bliver »Søn» rettet til »Sønnesøn» (s. 12), ligesom »Fader» til »Bedstefader» (s. 26).

Genre og stil

Valdemar Seier er Ingemanns første roman. Det er ikke tilfældigt, at han har valgt denne genre. Walter Scotts historiske romaner var nemlig også i Danmark overordentlig populære, og Ingemann har selv følt behov for at gøre rede for sit forhold til den britiske mester. I det ovenfor nævnte brev til Grundtvig indrømmer han, at han har lært »Kolorit og Tegning» af briterne, men tiere understreger han dog selvbevidst afstanden til Scott, der fremhæver »en vilkaarlig opfundne Helt, som Hovedfigur paa et Malerie med historisk Baggrund» (Fortalen til *Prinds Otto* s. 531). Derimod tager han selv »historiske Hovedbegivenheder og Hovedpersoner til Forgrund» (smst.). I *Tilba-*

geblik (s. 47) karakteriserer han rammende sine romaner som »frit behandlede Kongekroniker«.

Imidlertid er det ikke kun inspirationen fra Scott, der har fået Ingemann til at vælge romanformen, for oversatte romaner af alle slags havde været uhyre populære i Danmark siden slutningen af det 18. årh. Først med Ingemanns historiske romaner kom et indenlandsk produkt, der kunne tage konkurrencen op med oversættelseslitteraturen. Ingemann nævner selv i *Tilbageblik* (s. 46), at »Romanen er ... vor Tids egentlige Epope [dvs. helteedigt] og har det største Publicum«. Og det var vigtigt for ham at få mange læsere, ikke så meget af økonomiske grunde, som fordi hans sigte med *Valdemar Seier* var en vækkelse af nationen. Romanen var også den mest hensigtsmæssige genre, når målet var at vise folket, hvordan dets ånd havde åbenbaret sig i historien, for netop romanen åbner mulighed for »en rolig, omstændelig Udmaling af Menneskelivets mangfoldige, charaktæristiske Enkeltheder» (smst.).

Som en sidste fordel ved romanen anfører Ingemann, at den kan rumme både lyriske og dramatiske indslag. Lyrikken er nu ikke særlig fremtrædende i *Valdemar Seier*, det er derimod den dramatiske fremstilling. Skønmæssigt udgør replikker knap halvdelen af romanen, og det er utvivlsomt en af grundene til, at værket blev så relativt letlæseligt, som det endnu er. En undersøgelse af syntaksen (opbygningen af led og sætninger) viser nemlig, at replikkerne er mærkbart enklere konstrueret rent sprogligt end den øvrige tekst. Man kan for øvrigt ikke undre sig over Ingemanns forkærlighed for direkte tale, for omkring halvdelen af hans produktion før *Valdemar Seier* var skuespil; de mange monologer, som jo egentlig skulle være overflødige i en roman, er tydeligt nok et levn fra den dramatiske digtning. Men det er ikke kun replikbruget, der viser indflydelse fra scenen, også opbygningen af de enkelte situationer bringer ofte samtidens dramaer i erindring: dialogen mellem Andreas og Valdemar s. 461f. kan minde om opgøret mellem Olaf og Hakon i Oehlenschlägers *Hakon Jarl*, forklædnings-scenerne (f.eks. Otto i Beengjærds dragt s. 304ff.) har ligeledes paralleller hos Oehlenschläger. Også personsammenstillingen er hyppigt hentet fra dramaet (f.eks. heltinden, Beengjerd, og hendes fortrolige, Audacia, s. 205-207), ligesom den langt udtrukne misforståelse (mellem Dagmar og Kirstine s. 255-260) er velkendt i datidens